

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2021. gada 26. janvārī

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Sanita Osipova, tiesneši Gunārs Kusiņš un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto Latgales apgabaltiesas (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 260/2020),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Civillikuma I pielikuma (1102. pantam) „Publisko ezeru un upju saraksts” (turpmāk – Saraksts) 1. nodaļas 53. punktu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. un 105. pantam un spēkā neesošu no pieņemšanas brīža.

2. Civillikuma 1102. pants noteic, ka pie publiskiem ūdeņiem pieder jūras piekrastes josla, kā arī šā panta pielikumā (I pielik.) uzskaitītie ezeri un upes. Visi pārējie ūdeņi ir privāti. Savukārt apstrīdētā norma noteic, ka Skirnas ezera Latvijas daļa, kas atrodas Daugavpils rajona Demenes pagastā, 31,8 hektāru platībā ir publiskais ezers.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā tiesas pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. un 19.¹ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 5. punkts noteic: izskatot pieteikumu, Satversmes tiesas kolēģija ir tiesīga atteikties ierosināt lietu, ja pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Pieteikuma iesniedzēja jau ir vērsusies Satversmes tiesā ar pieteikumu par apstrīdētās normas neatbilstību Satversmes 1., 91. un 105. pantam (ieteikums Nr. 131/2020). Satversmes tiesas 2. kolēģija 2020. gada 3. augustā pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt lietu pēc minētā pieteikuma, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu. Kolēģija konstatēja, ka pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas neatbilstību Satversmes 1., 91. un 105. pantam.

Izskatāmajā pieteikumā faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu. Tomēr Pieteikuma iesniedzēja ir papildinājusi pieteikuma juridisko pamatojumu par apstrīdētās normas neatbilstību Satversmes 1. un 105. pantam. Izskatāmajā pieteikumā vairs netiek lūgts izvērtēt apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 91. pantam.

Tādējādi izskatāmajā pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, un Satversmes tiesas kolēģijai no jauna ir jāpārbauda pieteikuma atbilstība Satversmes tiesas likuma prasībām.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktam Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

6. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 9. punkts noteic, ka tiesības iesniegt pieteikumu par lietas ierosināšanu ir tiesai, izskatot civillietu.

Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.¹ panta pirmās daļas 1. punktam pieteikums iesniedzams, ja tiesa, izskatot civillietu apelācijas kārtībā, uzskata, ka norma, kas būtu jāpiemēro šajā lietā, neatbilst augstāka juridiska spēka normai.

Pieteikuma iesniedzējas izskatīšanā ir civillietā, kurā prokuratūra valsts interesēs cēlusi prasību citstarp pret vairākām privātpersonām par Valsts zemes dienesta lēmumu atzīšanu par spēkā neesošiem, dāvinājuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu, īpašuma tiesību izbeigšanu un atzīšanu, zemesgrāmatas ierakstu dzēšanu. No pieteikuma izriet, ka laikā, kad minētās privātpersonas likumā noteiktajā kārtībā pieprasīja īpašuma tiesību atjaunošanu uz zemes īpašumu, kura sastāvā bija arī Skirnas ezers, tas nebija iekļauts Sarakstā. Skirnas ezers iekļauts Sarakstā ar 1998. gada 14. maija likumu „Grozījumi Civillikumā”, kas stājās spēkā 1998. gada 10. jūnijā, un kļuvis par publiskajiem ūdeņiem, proti, valsts īpašumu.

No pieteikuma izriet, ka apstrīdētā norma ir jāpiemēro minētajā civillietā. Tomēr, pēc Pieteikuma iesniedzējas ieskata, šī norma neatbilst no demokrātiskas tiesiskas valsts pamatnormas atvasinātajam un Satversmes 1. panta tvērumā ietilpstošajam taisnīguma principam, kā arī Satversmes 105. pantam. Pieņemot apstrīdēto normu, neesot īstenota pienācīga nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanas procedūra, kuras ietvaros tiktu uzklauts un izvērtēts Skirnas ezera īpašnieku viedoklis. Tādējādi starp Skirnas ezera īpašnieku interesēm un sabiedrības interesēm neesot panākts taisnīgs līdzsvars. Turklāt likumdevējs neesot izpildījis pienākumu piešķirt Skirnas ezera īpašniekiem taisnīgu atlīdzību par tā atsavināšanu sabiedrības vajadzībām.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot tam Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

7. Tiesas pieteikumam jāatbilst Satversmes tiesas likuma 18. un 19.¹ pantā noteiktajām prasībām.

Pieteikums ir formulēts motivēta lēmuma veidā, tajā ir sniegts lietas faktisko apstākļu izklāsts, kā arī juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību no demokrātiskas tiesiskas valsts pamatnormas atvasinātajam un Satversmes 1. panta tvērumā ietilpstošajam taisnīguma principam, kā arī Satversmes 105. pantā ietvertajām tiesībām uz īpašumu.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. un 19.¹ pantā noteiktajām prasībām.

Nemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu „Par Civillikuma I pielikuma (1102. pantam) „Publisko ezeru un upju saraksts” 1. nodaļas 53. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. un 105. pantam” pēc Latgales apgabaltiesas pieteikuma (pieteikums Nr. 260/2020).

2. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – **līdz 2021. gada 26. martam** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Sanita Osipova